BIBLIOTECA MARCEL·LÍ DOMINGO
Recull de premsa local i comarcal

«La vespra de la Cinta»

Per JUAN ABARCAT BOSCH, Pbre. († 1943)

INTRODUCCIÓ

¡Vaiga, diguen lo que vulguen,
una alegria tan gran
com la que hi ha aquí a Tortosa
tot aquell dissapte avans
de la festa de la Cinta,
no's veu ni's troba a cap part!
¡Veigues tú si hi ha cap home
que haigue vist ni sentit mai
un vol com lo que fem natros...!
Bamà que no, ¡pos es clá!
¡Qué compón a Barcelona...!
Val més lo bando real
de la vespra de la Cinta
que tot lo que le atres fan
¡Qui pugués está a Tortosa
i disfrutar-ne cada any
d'una festa tan bonica,
d'una diada tan gran!
Vint anys fa que no l'hai vista
¡Sembla mentida, vint anys!
Si ha sigut per culpa meua,
la Mare de Déu ja ho sap.
Me'n recordo que este dia,
sent menut, ¡dirosa edat!
l'esperaba en candeletes,
i solía matiná
(malifament no'm despertes-sen)
més que cap dia de l'any.
Me vestía ben depressa
en tres o quatre esgarrapa;
anaba cap a la cuina,
tiraba ma del calaix,
me minjaba en quatre mossos
un llenguet o un tros de pa
i una baldana de quarto,
i tira escales a avall,
correna a buscá la capta,
per a seguir-li detrás
la capta, que leia rato
que anaba per la ciutat.

LA CAPTA

Per no deixar-se cap casa,
formávea dos comissions,
i en una d'elles anava
lo xarroll Sarnacloc,
qu'era'l floret, segons diuen,
dels dolçainés d'allavons.
I l'atra ¡ja ho crec! com era
la del primer Majordom,
duia la banda de Roque
i la banda de Gotós.
I ¡guai! xiquets, podeu creure
que donaba molt de goig
veure aquella comiliva
pels carrers i carrerons.
Los Capillers, obrint marxa,
tots de blanc, i en un bastó,
caminant en molta «éstancia»,
xino, xano... feíen cop.
¡Quina envejia que'm donávem
aquells tres o quatre nois
que portáven les «bandejes»
al costat dels Majordoms!
I ¡no! dic tinya s'n duien
de peces de tots valors!
duros, pesetes, quadernes,
i hasta alguns xavos i tot.
Per poder du una bandeja,
vos asseguro que jo
n'haguera dat desseguida
un dels més grasos marrots
de pitxolins i minjetes,
i canás d'allò més gros
de jugá a la panereta
i tirá a torra-llaó.

PREPARATIUS

Cap allá a dos quarts de dotze
tot s'anava ja animant;
aquells homes necessáris
que tenien d'ocupar
cárreca importants al «Bando»;
los camálics contractats
per carregar-se a l'esquena
l'armatoste dels jagants,
començáven a remoure's
i s'aixecáven dels bancs
del «congrés» de casa Borla,
qui riest, qui renegant:
—Xeica, arriba, que ja és hora
d'acudi a cá la Ciutat.
—Tú, Soligot, eu, soetobat.
—Ves davant qu'alego vaig
—Es de di que no vols vindre?
«buenos, pos, per tú farás
—Tú, Setrill, deixat la morra,
sinó arribarás tart.
—Ja veurás, tú, no'm mareijes
ara qu'estem engatats.
—¿Dome» que? posaran «munta»,
i allavons recorreráss.
—Vésten, iguay, i quina quéra!
ja acabarem aviat
—¿No veus qu'estem cama a cama?
—Vaiga, pos, andosmiau.
¡Rexiquet, i quin bullici
que hi havia al campanál!
Ramon lo campané estava,
com si fos un gineral,
disposant i donant ordens
a tots els seus ajudants.
—Tú, Animeta, a la Racona;
tú, Cequiel, llévat lo jac
i abraonat a la Candia,
i ¡hyirvi, i aspenta va!
tú, Rafel, i tú, Matío,
pasávon a l'atra part;
agafeus a l'Agustina
i procureu guardá'l cap.
Ximo, ficat a la Portes;
tú a la Rufola, Joan;
Quico, véiste'n a la Prima,
qu'ésta no fará sua,
i vinguen en mi a la Cinta
los que tinguen millor bras.
I ¡ojo! xiquets, que les dotze
desseguida tocaran.
Después farem mos i trago;
que tinc ja al quarto lancats
pastissets de la Gandáia
i aiguardent de cá'l Pigat.
A la vora de mig dia
no's podia doná un pas
desde mitan Plaça Nova
hasta Casa la Ciutat.
Si n'hi ba allí de gentio
de totes classes i edats!
Sinyós, dones, xics i xiquets,
pagesos i menestrals
van a veure com arranca
lo solemne «Bando real».
Ja'a presentá'l vell Maloli,
campetxano i arroncat,
en les zapatilles roiges
per acompanyá als jagants.
Ja la colla dels camálics
está dins l'amagatall
aguatant en dissimulo
per un estranyi finestral.
Per un pedás que clareija,
que tira de llarc un pam
i que está coat apoiata
a la roba dels jagants
Lo trompeté está tot serio
més erfic que un barandat
en la seua jaca roija
i l'patracol baix lo bras
Ja'ls xiquets van i s'amaguen
dins del ventre hotinfiar
d'aquelles tres cucaferes
que un dia de molta fam,
segons contien les históries
van arribar-se a minjá
només d'una quixaleda
a un sargento tot un bras.
Los xiquets, ¡qué contents hi entren
dins d'aquells tres alaranas!
i no'ls fa, no, gens de lástic
lo greix, la melsa, la sang,
ni la grossa baldanada
de tot aquell budellam.
Los músics i'ls dolçainés
també estan ja preparats
esperant que toque l'hora
per a rompre i mentres tant,
vinga a le escales i «arpegios»
com de costum, ja se sap,
per fe bona embocadura
i tocá més afinats.

LO BANDO

Toca mig dia... ¡calleu!
nou... deu... onze... dotze. ¡ara!
Fa senyal lo trompeté
i a posa a llegí'l programa
Tant bon punt com ha acabat
comença la saragata;
la banda en aquell moment
romp en una alegre marxa:
Batate de Sarnacloc
comença a tocá la gaita
fen dúos ben refilats
en lo de l'atra dolçaina;
i per les forces que fan
se'n posa la cara unfada,
roija com un primentó
dels que's conserven en llauna.
Les campanes se desfan;
pels balcons hi ha una gentada;
los sastres i'ls sabatés
dixant-se la faena en banda
se llansen al carrer tots
en una cara de Paqua
i ascridassant a tothom
en tothom mouen gatzara.
—Mira maneta, que t'cau
lo tacó de la sabata.
me li diu un sabaté
a una pagesa que passa.
—Foll de deste, mal pegot,
(ella contesta enfadada)
vaiga, dome, vaiga, ves,
no tingué's tan poca latza,
bàmbul, més que bàmbul
—Guay,
xica, mira ella la guapa
si que s'ho ha pres ben al fort!
¡correrija, xiqueta, calma,
que'le de fora Remolins
teniu un genit que talla!
Los camálics ja s'estan
abraonats a la barra
i als muscles, per fer més tou,
hi dueu una capsana
Maloli, que en gran valor
i serenitat i calma
está mig aixarrancat
entre'l jagant i jaganta,
tenint-los ben agafats
als dos pel sec de la cama,
crida en majestuosa veu,
pegant dos cops a la barra:
—Som-hi, xiquets?
—Som-hi
—¡¡Au!!
I veiels allí ja en danca
a n'aquells dos aligots
de kilométrica alçária
que sense cap mirament,
sempre que surten de casa
van montats al be-re-bé
de Soligot i compares
Los nanos que van ballant
d'una banda a l'atra banda,
avans d'arribá al Mercat
ja no podran dir ni fava.
Les cucaferes lo cap
allarguen a cada pasa,
i en lo cruixit dels quixals
i'l viri de la mirada
en un punt fan fer botets
a tots los crios de nama.
Mentres tant, de Sant Francesc,
del Garrofé i Santa Clara
la gent baixa a borbollons
a veure'l «Bando» que passa.
—Xiquea, que encara no ve?
—Pos si diu que a la jagania
davant de cá Palarram
li ha agafat una desgana!
Com que fa tantes calds...
no és estrany.
—Poca sustáncia!
tens unes coses també...
Roseta anemon a casa,
que tinc ja cuita los sopics,
i se'n faran una pasta.
—Jo tinc la cassola al foc,
i faig fideus en patacs.
—Calleu, ja venen.
—¿Vols di?
—¿Que no sentiu la dolçaina?
—Tens rabó, mira'l jagant.
—Ara volta la jaganta
—Xica, mira'l trompeté
—Maneta, quina elegáncia
—Bé si carxondeija prou
en lo seu vestit de gala.
—Mira en quina «satfacció»
se posa a llegí'l programa.
—Veigues, xica, si entens res
—Que hai d'entendre, tothom parla.
Xist, silencio; guay, calleu
si us dona la real gana!
—I ara son ya, aquell burinot
en lo carro de la sansa
a volé passá pel mig
i moure esta saragata?
—Vaiga, veus? ja s'acabat;
no hai entés ni una paraula.
En este sarabastall
¿qui és lo que pot dar-me «catra»?
I un atra vegada'ls crils,
i la música i la gaita
alegren de bó-de-bó.
Tota la gent s'entusiasma,
i casi bé la plorá
veure qu'está dedicada
a la Verge de la Cinta
tota aquella gran festassa.

LOS BONOS

—Mira, Casca, quant de «probes.
—Alxó que miro: i ¿aon van
aixi com era?
—Allá al pati
de la Mercé a buscá'l pá.
l'arroz i la cansalada
que'a dosen com tots los anys,
en tal dia com avui.
—M'agrada esta caritat,
aixi'la pobresia participen
també del goig general,
pos en festes de més trista
la miséria, i quan ja fam,
si no és gent ben conformada
i de sentimests cristiana,
no hi ha pau a les families,
no's fa más que remugá,
i morros i males cares
i renecs, copa i esgarrapa
—Quanta pobresia... i quin gentio
va a buscá la caritat...!
—Que hi vols te santa cristiana,
¡si son tan poquets los guanys!

LO ROSARI

Quan repiquen les campanes
cap allá entre dos tossams,
es que toquen lo Rosari,
al gran Rosari cantat
que en honor de nostra Mare
se diu a la Catedral.
¡Quin quadro, xiquets, quin quadro,
més hermós i emocionant
nos se presenta allavons
als qu'estem enamorats
de la Verge de la Cinta
i de la nostra ciutat!
La capella está plenéta,
plenéta que no e'hi cap
De candeles no'n parles-sem,
ni d'aranyes de cristal.
I ¿qué direm de la música?
I ¿qué podrem dir dels cants?
Tot és bonic, tot la festa,
hasta la más menuts detalls
hasta aquell qu'está allí als claustros
en un llibre i un fanal
i apunta'l nom dels confrares
que'a dos «rels» van a pagá.
Quan s'acabat lo Rosari
i'le goios ja s'han cantat,
romp un gran vol de campanes,
solemne, espléndit, brillant.
Los claustros estan hermosos,
los gotets a centenás,
i brillen pel pou, pe'n terra,
per les flors i ela enrecats
Tortosa ja está de festa
i apareix com per encant,
ricament il-luminada
en bombetes i fanals,
i d'escuts i fórts guarnida,
i'le balcons endomassats.
hi han músiques al Parque
i entusiasme a totes parts.
Però també hau d'aná en conte
no os caigue un gotet al cap,
i os dixe fets una llántia,
sent la burla del «ehipat.
Jo ho vaig veure una vegada:
Dos pagesos elegants
d'allá del horta de Bitem,
anaven tots arroscats
a vore les iluminárses,
en lo cabell pentinat,
llubent de saragatona
¡je'n feien de ropa, ja!
calcó curt, novet de trinca,
camisa en los punys planxats,
afaitades les polseres,
lo clatell ben repelat,
un caliqueeyo a la boca,
i llansant lo fum pel nas
Era allí al carrer del Angel,
quant de repent sento ¡pat!
li va caure a un dels pagesos
un gotet plé d'olí al cap
¿Gotet m'has dit?
—Guay, que baixiga
lo «caque» que m'ha tirat,
que li vull chafar-li's nassos...!
—Fuig, Miquel, d.xau está
no t'enfádigues, xiquet,
dixeu anar-ho, voráz
icom que no s'ha fet aposta,
i ara ja está fet lo mal...!
Mentres tant a Miquel l'olí
li rajaba esquena avall,
i a gotetes li xumaba
per les aurelles i'l nas.
—¡Veigues tú quin «mevessari»
(dia! pobre jamegant):
tot justet avui que duia
lo mocadó nou al cap,
aquell mocadó de pita
que la novia m va doná!

* * *

¡Vaiga, diguen lo que vulguen,
una alegria tan gran
com la que hi ha aquí a Tortosa
tot aquell dissapte abans
de la festa de la Cinta,
no a veu ni's troba a cap part!

Font: biblioteca.tortosa.cat